

Kedves gyülekezet! Kedves testvéreim!

Elgondolkodtunk-e már valaha azon miért pont egy számárra esik Jézus választása a virágvasárnapi történetben? Nem vonulhatott volna be egy lovon? Miért pont egy szamár? Ha egy számárra gondolunk, az első tulajdonságok, amelyek eszünkbe juthatnak, a makacs, vagy buta, vagy akár időnként ostoba megjelenés. Egyben biztos vagyok, ha én egy számárra gondolok ritkán jutnak eszembe olyan kifejezések, mint a szép vagy fenséges, s talán ezzel Önök sincsenek másképp. Ezért talán meglepő lehet számunkra – számomra legalább is biztosan –, hogy a szamár az ókorban és a Bibliában gyakran a királyság és a béke szimbólumaként jelenik meg. A szamár ugyanis az ókori közel-keleti királyi szertartások elengedhetetlen része volt. Például, ha megnézzük az 1Királyok 1:33-44-et, azt láthatjuk, hogy Dávid öszvéren vonultatja be fiát, Salamont Gihónba ahhoz, hogy királlyá kenjék, Dávid lázadó fia Absolon pedig, öszvér háton nyargalva akad fenn hajánál fogva egy tölgyfán: öszvéren nyargalva mutatta ki ugyanis a trónra való igényét, mint Dávid örököse. De más, nem izraeli vagy nem bibliai ókori szövegekben is találkozhatunk olyan királyokkal, akik számárháton vonulnak be egy-egy városba, legyen szó akár ünnepről, akár valami fajta felvonulásról. De nem csak a királyságot jelképezte ám a szamár. A szamarak egyben a béke szimbólumai is voltak, hisz, ha belegondolunk, épp ésszel senki sem indul csatába vagy háborúba számárháton, sőt ha valaki számárháton vonulna csatába kifejezetten hátrányos helyzetbe kerülne. Nem, a katonák lovakon, különösen, speciálisan kiképzett harci lovakon vágtnak a csatába, hisz a lovak magasabbak, erősebbek és gyorsabbak, mint bármelyik szamár. A szamár képe épp ezért nem függ össze a háborúnak, vagy épp a csatáknak a képeivel. Szamárral akkor „utazik” az ember, amikor nem számol erőszakra vagy háborúra. Szamárral akkor utazik az ember, amikor nincs szükség nagy sebességre a meneküléshez, amikor az előtted álló út egyszerű, lassan bejárható, kiszámítható.

Mindkét témát -a királyságot és a békét – említi a lekciónként felolvasott Zakariás prófécijája. A Zakariás 9. fejezetében található prófécia a teológusok gyakran messiási próféciaaként tekintenek, ugyanis arról a megígért, leendő királyról beszél, aki eljön és békét hoz Izraelnek. De amit Máté kihagy, de valószínűleg köztudott a zsidók, és különösen a jeruzsálemi lakosok körében, az az, hogy Jézus virágvasárnapi bevonulásával egy időben vagy néhány nappal annak közelében egy másik bevonulásnak is tanúja lehet a város – a római hadsereg harcias, erőt és hatalmat sugárzó bevonulásának. A szamár tehát nemcsak a királyságnak, de a békének a jelképe is.

A római katonák évenkénti felvonulásának az oka nem más, mint a zsidó Páska. A páskavacsora megünneplése ugyanis egyben az egyiptomi elnyomásból való szabadításnak az emlékvacsorája, s mint ilyen könnyen ébresztheti fel a népből a Római Birodalom elnyomása alól való szabadulásának a reményeit. A nemzetudat különösen is erős ezen a napon, s ezért a Páska megünneplésének idejére a Római Birodalom gyakran extra katonai csapatokat küldött Jeruzsálembe a béke megőrzése érdekében. Mert Róma így tartja meg a békét katonai erőt és hatalmat használ, hogy leigázza, fenyegetse és félelmet ébresszen az emberek szívében. Így hoz békét Róma: békét teremt a gyengébbek leigázásával, vagy ha szükséges, az ellenségek eltávolításával és megsemmisítésével.

És most állítsuk szembe a római katonák felvonulását Jézus felvonulásával. Jézus számáron ül, a királyság és a béke szimbólumán, nem harci kocsival, vagy lóval érkezik Jeruzsálembe, mert nem állt szándékában szembeszállni a Római Birodalommal. De szembe száll Róma béke teremtő módjával, mert Jézus békéje ellentétben áll Róma békéjével. Jézus valóban beteljesíti Zakariás próféciját – nemcsak számárháton érkezik, hanem békét is hoz, igazi

békét. Sőt, ha tovább olvassuk Máté evangéliumát felfigyelhetünk még egy dologra: a diadalmas bevonulást követően, Jézus első tette a templom megtisztítása. Nem az, hogy elítélje a rómaiakat, vagy átkozza Izrael ellenségeit, hanem az, hogy megtisztítsa Izrael templomát – a zsidó istentisztelet és identitás szívet –, hogy ítéletet mondjon Izrael képmutatása és saját hibái felett. Mert a béke nem azzal kezdődik, hogy felülkerekedünk ellenségeinken, nem azzal kezdődik, hogy bosszút állunk gonosztevőinken. A béke teremtés azzal kezdődik, hogy rendet rakunk szívünkben, békét teremtünk saját magunk otthonaiban, közösségeiben. Jézus békéje teljes átalakulást igényel tőlünk, nem csak arra kíváncsi milyen gyorsan és hatékonyan tudjuk elnyomni a másikat, az ellenséget. Jézus békéje belül kezdődik. Ha csoportok, közösségek vagy népek közötti konfliktusról beszélünk, akkor a béke a bűnbánattal és a megtisztulással, a saját népünk, saját közösségeink feletti ítélettel kezdődik. Azzal az egyszerű kérdéssel: miben vétettünk? Miben cselekedtünk rosszul?

Az egyének számára a béke a szívünkkel kezdődik. A belső béke a belső átalakulásból fakad, ez pedig megköveteli a tisztulást és a megtérést: saját bűneinkből és bosszúvágyunkból, saját haragunkból és gyűlöletünkől, félelmünkől és bizalmatlanságunkból.

A globális világvárvány, az ukrajnai háború, az áruk emelkedése híreinek hallatán sokunknak talán egyáltalán nincs békéje. Lehet, hogy belül, a szívünkben most csak a nyugtalanság uralkodik. Lehet, hogy félünk, aggódunk, percről percre frissítjük a híreket és kilátástalannak látjuk a világ jövőjét. A világ békéje – a harci lovakkal jövő béke – cserbenhagyott bennünket ebben az időszakban, sőt aggodalmaink kiváltó okává vált. A tankokkal, fegyverlövésekkel és vadászpülőkkel hozott béke embereket millióit kényszerítette menekülésre. Családok ezreit szakította szét, jövőket írt át, népeket, testvéreket, családokat állított egymással szemben. De emlékezzünk Jézus békéjére. Mert még egy világvárvány, s egy tőlünk, vagy szeretteinktől nem is olyan távol dúló háború közepette is rátalálhatunk az Isten által felkínált békességre. Jó alkalom lehet ez arra, hogy megvizsgáljuk saját szívünket, hogy lássuk, mi az elsődleges az életben. Talán ez a békétlen idő lehetőség számunkra – lehetőség arra, hogy lelkileg fejlődjünk, közelebb kerüljünk vagy épp visszataláljunk Istenhez. Talán ebben a békétlen időben végre felismerjük: nem lehet igazi békénk önmagunkban, ha nem találjuk meg békénket Krisztusban.

Hisz Isten mindig előkészíti számunkra az utat. Emlékszünk még a számarra. A számar már ott várta Jézust, mondhatnám: elő volt készítve. Isten már számunkra is elő készítette a békéhez vezető utat. Amikor nagypéntekre és húsvétra készülünk, emlékezhetünk arra, hogy Isten végérvényesen előkészítette számunkra a lelki megbékélés útját: Jézus kereszthalálán és feltámadásán keresztül. A kereszt békét teremt Isten között és mi közöttünk. És ezáltal mi is békét teremthetünk emberek, népek és nemzetek között. Kedves testvéreim! Ebben a békétlen időben békességünk legyen Őbenne.

Végezetül pedig ne feledjük: a számar nemcsak a béke, hanem a királyság szimbóluma is. Jézus a király; ő irányít, az Ő kezében van a kormány. Lehetséges, hogy az utóbbi napok, hetek hónapok hatására úgy érezzük teljesen elveszítettük életünk felett az irányítást. Lemondtunk vagy átírtunk terveket, találkozásokat hagytunk ki, számtalan lehetőségről mondtunk le. De ne féljünk. Jézus a király. Az Ő kezében van az irányítás. És Ő megígéri, hogy velünk lesz, és békét ad nekünk. A világban nyomorúságunk van, de bízhatunk, mert Ő legyőzte a világot.

Erbach Viola prédikációja. Elhangzott Zwolleban, 2022. április 10.